

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра педагогіки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

з дисципліни

«ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ»

для підготовки фахівців

освітньо-професійної програми «Соціальна робота»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю 231 Соціальна робота

галузі знань 23 Соціальна робота

КИЇВ-2023

УДК 37.013.42(072)
Г 65

Рецензенти:

Л. В. Канішевська, доктор педагогічних наук, професор; заступник директора Інституту проблем виховання НАПН України;

І. В. Сопівник, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Рекомендовано до друку вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України, протокол № 7 від 16.02.2023 року.

Гончарук О. М.

Основи загальної і соціальної педагогіки: методичні рекомендації. К. : НУБіП України, 2023. 60 с.

У методичних рекомендаціях подано теми лекцій, семінарських занять, план їх проведення, а також перелік запитань для усного обговорення, орієнтовані теми рефератів, індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів, тести для самоконтролю та рекомендовану літературу для виконання завдань.

Методичні рекомендації призначені для студентів освітньо-професійної програми «Соціальна робота» спеціальності 231 Соціальна робота.

© Гончарук О. М., 2023

© НУБіП України, 2023

ЗМІСТ

1.	Передмова	4
2.	Структура програми навчальної дисципліни «Основи загальної і соціальної педагогіки»	5
3.	Модульна структура навчальної дисципліни «Основи загальної і соціальної педагогіки»	6
4.	Зміст навчальної дисципліни	7
5.	Теми практичних занять	10
6.	Критерії оцінки знань студентів	29
7.	Індивідуальні завдання для самостійної роботи студентів	30
8.	Тести для самоконтролю	32

Передмова

Невід'ємною складовою освітнього процесу є практичне навчання студентів, яке спрямоване на закріплення та поглиблення теоретичних знань та набуття умінь вирішувати конкретні завдання у сфері професійної діяльності.

Під час практичних занять з дисципліни «Основи загальної та соціальної педагогіки» студенти вчаться аналізувати, планувати й оцінювати освітній процес і його результати; здійснювати педагогічне спілкування; використовувати сучасні інноваційні технології в освітній сфері; здійснювати планування повсякденної навчально-виховної роботи і проводити її відповідно до нормативної документації; реалізовувати процес професійного самовиховання й самоосвіти; здійснювати самоаналіз, самоконтроль власної педагогічної діяльності; аналізувати різні фактори впливу на соціалізацію особистості; диференціювати зміст діяльності відповідно до різних об'єктів, суб'єктів та напрямів соціально-педагогічної роботи; добирати адекватні форми та методи соціально-педагогічної діяльності; здійснювати моніторинг розвитку дітей, які мають труднощі у навчанні, та адекватно оцінювати причини, що ці труднощі спричиняють; своєчасно виявляти відхилення у розвитку учнів та здійснювати правильний психолого-педагогічний супровід дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку; здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до учнів з особливими освітніми потребами в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти; формувати готовність здорових учнів до позитивної спільної взаємодії з однолітками, що потребують корекції психофізичного розвитку.

Мета методичних рекомендацій – надати допомогу здобувачам освіти у виконанні практичних завдань та вивченні дисципліни «Основи загальної та соціальної педагогіки».

Методичні матеріали вміщують теми занять, план їх проведення, а також перелік запитань для усного обговорення, письмових вправ, тематики індивідуальних завдань для самостійної роботи, тестові завдання та список рекомендованої літератури.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ»**

<p align="center">Курс «Основи загальної і соціальної педагогіки»</p> <p>Форма здобуття освіти: денна</p>	<p align="center">Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти</p>	<p align="center">Характеристика навчальної дисципліни</p>
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 7 кредитів</p> <p>Змістових модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 210</p> <p>Тижневих годин: 7</p>	<p>23 Соціальна робота</p> <p>231 Соціальна робота</p> <p>Соціальна робота</p> <p align="center">перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</p>	<p align="center">Обов’язкова</p> <p>Рік підготовки: 1 Семестр: 2</p> <p><i>Аудиторна робота:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ лекційні заняття: 45 год. ➤ практичні заняття: 60 год. <p>Самостійна робота студента 105 год.</p> <p>Вид підсумкового контролю: екзамен</p>

**МОДУЛЬНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ»**

Змістовий модуль		Тема	
№ з/п	Назва	№ з/п	Назва
1.	Загальна педагогіка	1.1.	Педагогіка як наука
		1.2.	Розвиток та формування особистості
		1.3.	Дидактика як теорія навчання і освіти
		1.4.	Методи, форми і засоби навчання
		1.5.	Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності
		1.6.	Система освіти в Україні
		1.7.	Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта.
		1.8.	Неформальна освіта. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів.
		1.9.	Сутність процесу виховання та його зміст
		1.10.	Методи і форми виховання
		1.11.	Зміст основних напрямів виховання
2.	Соціальна педагогіка	2.1.	Соціальна педагогіка як наука
		2.2.	Сім'я як інститут соціалізації особистості
		2.3.	Заклад загальної середньої освіти як провідний мікрофактор соціалізації підростаючого покоління. Поняття булінгу (цькування).
		2.4.	Соціально-педагогічна діяльність у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку
		2.5.	Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та молодіжного руху
		2.6.	Вплив молодіжних субкультур на формування особистості
		2.7.	Засоби масової інформації у процесі соціалізації особистості
		2.8.	Вплив релігійного фактору на формування особистості
		2.9.	Мистецтво як чинник розвитку особистості

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Загальна педагогіка

Тема 1.1. Педагогіка як наука

Педагогіка як наука, її завдання та предмет. Історія становлення та розвитку педагогіки як науки. Категоріально-понятійний апарат педагогіки. Джерела педагогічних знань. Система педагогічних знань. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 1.2. Розвиток і формування особистості

Поняття «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Структура особистості та її характеристики. Сутність поняття «формування» та «розвиток». Фактори розвитку особистості.

Тема 1.3. Дидактика як теорія навчання та освіти

Загальне поняття про дидактику. Предмет і завдання дидактики. Історичний розвиток дидактики. Сутність і структура процесу навчання. Закономірності та принципи навчання. Види навчання.

Тема 1.4. Методи, форми і засоби навчання

Класифікація методів навчання. Проблема оптимального вибору методів навчання. Засоби навчання. Поняття «форма організації навчання», класифікація форм навчання. Планування уроку та мотивація учнів до навчання.

Тема 1.5. Контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності

Поняття «контроль» та функції контролю. Види контролю. Вимоги до перевірки та оцінки успішності навчання. Критерії оцінки. Рівні знань. Державна підсумкова атестація. Зовнішнє незалежне оцінювання.

Тема 1.6. Система освіти в Україні

Поняття системи освіти. Складники та рівні освіти. Дошкільна освіта. Повна загальна середня освіта. Позашкільна освіта. Професійна (професійно-технічна) освіта. Фахова передвища освіта. Вища освіта. Освіта дорослих. Спеціалізована освіта. Освіта осіб з особливими освітніми потребами. Інклюзивне навчання.

Тема 1.7. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта.

Історичні особливості дотримання прав людини з інвалідністю. Поняття інклюзії. Поняття та моделі інвалідності. Освіта осіб з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта.

Тема 1.8. Неформальна освіта. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів

Види освіти. Особливості, переваги та недоліки неформальної освіти в Україні. Відкриті освітні ресурси. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів.

Тема 1.9. Сутність процесу виховання та його зміст

Сутність та особливості процесу виховання. Суть, етапи та прийоми самовиховання. Суть та принципи перевиховання. Результати процесу виховання. Основні закономірності виховання. Принципи виховання. Концепція національного виховання. Національні принципи виховання.

Тема 1.10. Методи і форми виховання

Методи виховання. Форми організації виховного процесу. Учнівський колектив, його ознаки та роль у формуванні особистості. Роль, місце та значення класного керівника у формуванні особистості.

Тема 1.11. Зміст основних напрямів виховання

Розумове виховання. Моральне виховання. Національно-патріотичне виховання. Статеве виховання. Правове виховання. Антинаркогенне виховання. Формування здоров'язберезувального стилю поведінки. Екологічне виховання. Трудове виховання. Професійна орієнтація учнів. Економічне виховання. Естетичне виховання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Соціальна педагогіка

Тема 2.1. Соціальна педагогіка як наука

Соціальна педагогіка як наука, її завдання та предмет. Основні поняття соціальної педагогіки. Функції соціальної педагогіки як науки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками. Сутність соціально-педагогічної діяльності.

Тема 2.2. Сім'я як інститут соціалізації особистості

Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості. Класифікація сімей. Функції сім'ї. Характеристика батьківства. Особливості сімейної політики в Україні. Помилки у виховній діяльності батьків.

Тема 2.3. Заклад загальної середньої освіти як провідний мікрофактор соціалізації підростаючого покоління. Поняття булінгу (цькування).

Заклади загальної середньої освіти як інститути соціального виховання. Функції соціального педагога. Соціальний паспорт класу як метод аналізу соціуму у шкільному мікрокліматі. Проблема булінгу (цькування).

Тема 2.4. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку

Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку як соціально-педагогічна проблема. Типи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку. Особливості соціально-педагогічної діяльності у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку. Особливості функціонування пришкільних дитячих таборів.

Тема 2.5. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та молодіжного руху

Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. Молодь як об'єкт соціально-педагогічної роботи. Соціально-педагогічний захист дитячого та юнацького руху. Соціально-виховна діяльність дитячих та молодіжних організацій.

Тема 2.6. Вплив молодіжних субкультур на формування особистості

Історія розвитку та поширення молодіжних субкультур в Україні. Класифікація молодіжних субкультур. Особливості впливу молодіжних субкультур на формування особистісного «Я» та міжособистісних стосунків.

Тема 2.7. Засоби масової інформації у процесі соціалізації особистості

Особливості соціалізації особистості в умовах інформаційного суспільства. Медіа як первинне джерело інформації. ЗМІ та стихійна і відносно скорегована соціалізація. Телебачення та соціалізація. Відеоігри та соціалізація. Поняття агресивного медіасередовища.

Тема 2.8. Вплив релігійного фактору на формування особистості

Релігія як фактор соціалізації. Моделі релігійної соціалізації у вітчизняній та зарубіжній літературі. Специфіка впливу новітніх релігій на соціалізацію особистості.

Тема 2.9. Мистецтво як чинник розвитку особистості

Поняття мистецтва як галузі людської культури. Класифікація та функції мистецтва. Мистецтво як чинник інтелектуального та творчого розвитку особистості. Вплив національно-культурних традицій на формування особистості.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ «ОСНОВИ ЗАГАЛЬНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Загальна педагогіка

Практичне заняття № 1.1. Загальні основи педагогіки

План

1. Історія розвитку педагогіки як науки.
2. Педагогіка як наука, її завдання та предмет.
3. Методологічні основи педагогіки.
4. Основні категорії педагогіки.
5. Джерела педагогічних знань.
6. Галузі та міжпредметні зв'язки педагогіки.

Індивідуальні завдання

1. Схематично зобразити зв'язок педагогіки з іншими науками.
2. На основі аналізу наукової літератури розкрити суть основних педагогічних категорій, враховуючи підходи декількох авторів.
3. Проаналізувати вислів К. Д. Ушинського: «Якщо медикам ми ввіряємо наше здоров'я, то вихователям, ввіряємо моральність і розум дітей наших, ввіряємо їхню душу, а разом з тим і майбутнє нашої Вітчизни».

Рекомендована література

1. Буцик І. М. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка»: Навчально-методичний посібник для підготовки фахівців за спеціальністю 8.18010021 «Педагогіка вищої школи». Вид. 3-є доп. К. : «Аграрна освіта», 2013. 104 с.
2. Васюк О. В., Сопівник І.В. Історія української педагогіки і освіти: навчальний посібник-хрестоматія. К. : ДАКККіМ, 2011. 601 с.
3. Загальна педагогіка. Навч. посібник / О. Ф. Євсюков, С. А. Чупахін; за ред. О. Ф. Євсюкова; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2020. 150 с.
4. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. К.: Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
5. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.
6. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав, 2006. 265 с.

Практичне заняття № 1.2. Розвиток та формування особистості

План

1. Структура особистості та фактори її розвитку.

2. Теорії розвитку особистості.
3. Вікові етапи розвитку особистості.

Індивідуальні завдання

1. Пояснити сутність понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».
2. Обґрунтувати, у чому різниця понять «формування» та «розвиток» особистості?
3. Сформулювати фактори формування особистості, які, на Ваш погляд, є найбільш вагомими.
4. Обґрунтувати, для чого потрібно знати вікові етапи розвитку особистості та провідні види діяльності на кожному з них.

Рекомендована література:

1. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
2. Ніколаєнко С. М., Шинкарук В. Д., Рудень Д. М., Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Петрів Г. В., Кушнір А. О., Моїсєєв В. В., Давидова О. П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот». К.: «Ай Си Ес – Актив». 2016. 74 с.
3. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К.: Знання-Прес. 2006. 700 с.
4. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К.: ЦП «Компринт», 2017. 231 с.
5. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. Академвидав. 2006. 265 с.
6. Яблонко В. Я. Психолого-педагогічні основи формування особистості: навч. посіб. К.: Навчальна книга, 2008. 254 с.

Практичне заняття № 1.3. Дидактика. Суть процесу навчання

План

1. Загальне поняття про дидактику.
2. Предмет і завдання дидактики.
3. Історичний розвиток дидактики.
4. Сутність і структура процесу навчання.
5. Закономірності та принципи навчання.
6. Види навчання.

Індивідуальні завдання

1. Змодельовати у вигляді логічної схеми взаємозв'язок категорій дидактики.
2. Охарактеризувати зв'язок дидактики з іншими науками.

3. На прикладі свого шкільного вчителя (за вибором) проаналізувати рівень дотримання основних принципів навчання в процесі його педагогічної діяльності.

4. На основі аналізу історичного розвитку дидактики, заповнити таблицю:

№ п/п	Історичний період	Персоналії	Педагогічні ідеї
1.			

Рекомендована література

1. Буцик І. М. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка»: Навчально-методичний посібник для підготовки фахівців за спеціальністю 8.18010021 «Педагогіка вищої школи». Вид. 3-є доп. К. : «Аграрна освіта», 2013. 104 с.

2. Васюк О. В., Сопівник І. В. Історія української педагогіки і освіти: навчальний посібник-хрестоматія. К. : ДАКККиМ, 2011. 601 с.

3. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Загальна педагогіка. Навч. посібник / О. Ф. Євсюков, С. А. Чупахін; за ред. О. Ф. Євсюкова; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2020. 150 с.

5. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. К. : Видавництво Ліра, 2016. 608 с.

6. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.

7. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.

8. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав, 2006. 265 с.

Практичне заняття № 1.4. Методи навчання

План

1. Характеристика словесних методів навчання.
2. Характеристика наочних методів навчання.
3. Характеристика практичних методів навчання.
4. Інноваційні методи навчання.
5. Засоби навчання.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати різні підходи до класифікації методів навчання.
2. Навести приклади словесних, практичних та наочних методів навчання та охарактеризувати доцільність їх застосування під час навчального процесу.

3. Проаналізувати педагогічні погляди А. Дістерверга щодо застосування методів навчання.

Рекомендована література

1. Андреас Шлейхер. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]. 2-ге вид., допов. К.: Академвидав, 2012. 352 с.
3. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. К. : Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
4. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.
5. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.
6. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав, 2006. 265 с.

Практичне заняття № 1.5. Форми організації навчання

План

1. Поняття «форма організації навчання».
2. Класифікація форм навчання.
3. Значення «Великої дидактики» Я.А. Коменського для педагогічної науки.
4. Урок – як основна форма організації навчання у школі.
5. Основні форми організації навчання у закладах вищої освіти.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати класно-урочну систему навчання, назвіть її автора.
2. Проаналізувати педагогічні погляди Г. Ващенка щодо організації навчання («Система навчання», «Загальні методи навчання», 1997 р.).
3. Проаналізувати переваги та недоліки основних форм організації навчання у закладах вищої освіти.
4. На прикладі навчального предмету (за вибором) охарактеризуйте методи, засоби та форми навчання, які будуть найбільш доцільними у ході подання навчальної інформації.

№ п/п	Назва навчального предмету	Форма організації навчання	Методи навчання	Засоби навчання
1.				

Рекомендована література

1. Андреас Шлейхер. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.

2. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. 71 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>

3. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. К. : Видавництво Ліра, 2016. 608 с.

4. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.

5. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.

6. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав, 2006. 265 с.

Практичне заняття № 1.6. Форми і методи контролю навчально-пізнавальної діяльності

План

1. Поняття «контроль» та функції контролю.
2. Види контролю.
3. Вимоги до перевірки і оцінки успішності навчання.
4. Критерії оцінки.
5. Компоненти контролю.
6. Державна підсумкова атестація (ДПА). Зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО).
7. Проблема відставання та неуспішності учнів.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати основні критерії оцінювання знань.
2. У формі таблиці описати переваги та недоліки тестового контролю знань:

Тестовий контроль знань		
	Переваги	Недоліки
1.		
2.		

3. Користуючись першоджерелами, виписати три твердження відомих педагогів про педагогічну оцінку.

4. Охарактеризувати програму міжнародного оцінювання учнів (Pisa).

5. Проаналізувати форми оцінювання якості освіти в повній загальній середній освіті (ДПА, ЗНО).

6. Проаналізувати проблему неуспішності учнів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.

Рекомендована література

1. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник. К. : Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
2. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Наказ МОН України «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» від 13.04.2011 року // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0566-11>
4. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.
5. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.
6. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав, 2006. 265 с.

Практичне заняття № 1.7. Система освіти України. Зміст освіти в національній школі

План

1. Поняття про систему освіти в Україні, її цілі та завдання.
2. Закон України «Про освіту».
3. Основні принципи та структура організації освіти в Україні.
4. Система закладів загальної, професійної та вищої освіти.

Індивідуальні завдання

1. Скласти кросворд за темою про зміст освіти та Закон України «Про освіту». (15-20 слів).
2. Назвіть складники та рівні освіти в Україні.
3. Заповніть таблицю:

Складник освіти	Рівень освіти	Освітній ступінь	Заклад освіти

Рекомендована література

1. Інструктивно-методичні рекомендації МОН України щодо організації інклюзивного навчання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році (лист МОН № 1/9-409 від 26.06.2019).
2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
3. Закон України “Про вищу освіту”. URL : <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>
4. Закон України “Про дошкільну освіту”. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>

5. Закон України “Про повну загальну середню освіту”. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
8. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
9. Скрипник Т. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. К., 2015. 63 с.
10. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.

Практичне заняття № 1.8. Організація освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта.

План

1. Поняття «інвалідність» у сучасних наукових дослідженнях.
2. Закордонний досвід організації інклюзивного навчання.
3. Особливості функціонування інклюзивно-ресурсного центру.
4. Поняття інклюзивного освітнього середовища.
5. Асистент вчителя в інклюзивному класі: функції та основні завдання.

Індивідуальні завдання

1. У чому полягає суть інклюзивної освіти та яким чином вона забезпечується в національній школі?
2. Проаналізувати нормативно-правові документи, що регулюють процес реалізації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в Україні.
3. Охарактеризувати функції та основні напрями діяльності інклюзивно-ресурсних центрів.
4. На прикладі Вашої територіальної громади охарактеризувати досвід роботи з особами, які мають особливі освітні потреби (*відповідь підготуйте у вигляді презентації до 10 слайдів*).

Рекомендована література

1. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі. Навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
2. Закон України “Про вищу освіту”. URL : <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>
3. Закон України “Про повну загальну середню освіту”. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н. З.,

Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. К. : ТОВ «Видавничий дім Плеяди», 2011. 96 с.

5. Інклюзивне навчання. Офіційний сайт МОН. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>

6. Лист МОН «Щодо методичних рекомендацій з організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини» від 16 червня 2020 року № 1/9-328.

7. Наказ МОН України «Деякі питання участі в зовнішньому незалежному оцінюванні та вступних іспитах осіб, які мають певні захворювання та/або патологічні стани, інвалідність» від 29.08.2016 № 1027/900 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН № 194/331 від 14.02.2019). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1707-16#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення тривалості здобуття освіти у закладах загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами» зі змінами від 21.10.2020 року № 983. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2003-%D0%BF#Text>

9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15 вересня 2021 р. № 957. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку та умов надання державної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами» від 14 лютого 2017 року № 88. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF#Text>

11. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної та дошкільної освіти, наказ МОН України від 08.06.2018 року № 609. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text>

12. Скрипник Т. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посібник. К., 2015. 63 с.

13. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.

14. Щодо організації осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році (лист МОН № 1/9-436 від 30.08.2021).

Практичне заняття № 1.9. Неформальна освіта. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів.

План

1. Види освіти.
2. Особливості, переваги та недоліки неформальної освіти в Україні.

3. Відкриті освітні ресурси. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати види освіти (формальна, неформальна, інформальна) та форми здобуття освіти (інституційна, індивідуальна, дуальна) та навести приклади.

2. Зареєструватись та прослухати безкоштовний онлайн-курс на одній із сучасних освітніх платформ (на вибір) з отриманням сертифікату учасника.

Рекомендована література

1. Бацуровська І.В., Джаландінова А.М. Історія розвитку масових відкритих онлайн курсів в освіті / Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. Вип. 1. 2015. С. 63-66.

2. Відкритий Університет Майдану (ВУМ). Громадянська освіта в Україні. URL : <https://vum.org.ua/>. Дата звернення: Лютий, 2020.

3. Громадська Організація «Інша Освіта». URL : <https://insha-osvita.org/>

4. Закон України “Про вищу освіту”. URL : <https://zakon.help/law/1556-VII/edition01.01.2019/>

5. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

6. Платформа онлайн-освіти EduGet. URL : <https://www.eduget.com>

7. Порядок визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. URL : https://nubip.edu.ua/sites/default/files/poryadok_pro_neformalnu_osvitu_ostatochniy.pdf

8. Школа програмування Ш++. URL : <https://programming.org.ua/ua>

9. BrainBasket Foundation – портал освітнього ринку в ІТ-галузі. URL : <https://brainbasket.org>

10. Courséra. URL : <https://www.coursera.org/>

11. EdEra – студія онлайн-освіти. URL : <https://www.ed-era.com>

12. EdX. URL : <https://www.edx.org/>

13. Prometheus – масові безкоштовні онлайн-курси. URL : <https://prometheus.org.ua>.

14. Udacity. URL : <https://www.udacity.com/>

Практичне заняття № 1.10. Суть процесу виховання

План

1. Особливості процесу виховання.
2. Концепція національного виховання.
3. Поняття «закономірності виховання» та «принципи виховання».

4. Характеристика національних принципів виховання.
5. Суть та принципи перевиховання.

Індивідуальні завдання

1. Назвати основні характеристики та мету процесу виховання.
2. Проаналізувати стадії формування учнівського колективу.
3. Використовуючи ціннісний підхід, розробити та обґрунтувати виховний ідеал майбутнього соціального працівника.
4. У чому полягає суть процесу перевиховання? Назвати основні категорії неповнолітніх, які є потенційними об'єктами даного процесу.
5. Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Педагогічний досвід перевиховання А. С. Макаренка у трудовій колонії для неповнолітніх правопорушників» (від 10 слайдів).

Рекомендована література

1. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. К. : Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
2. Ніколаєнко С. М., Шинкарук В. Д., Рудень Д. М., Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Петрів Г. В., Кушнір А. О., Моїсєєв В. В., Давидова О. П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот». К. : «Ай Си Ес – Актив». 2016. 74 с.
3. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.
4. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К. : Знання-Прес. 2006. 700 с.
5. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.
6. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав. 2006. 265 с.

Практичне заняття № 1.11. Методи та форми виховної роботи

План

1. Методи виховання.
2. Форми виховної роботи.

Індивідуальні завдання

1. Навести приклади індивідуальних, групових та масових форм виховної роботи.
2. Користуючись першоджерелами, виписати три твердження відомих педагогів про виховання молодого покоління.
3. Охарактеризувати виховний вплив закладу освіти на процес розвитку та формування особистості.

4. Навести приклади народних приказок та прислів'я, які відображають процес виховання молодого покоління.

5. Надати оцінку ситуації: «Ви стоїте на зупинці громадського транспорту поруч зі своїми вихованцями. Раптом один із них викинув сміття просто на тротуар. Якими будуть Ваші дії?»

Практичне заняття № 1.12. Основні напрями виховання

План

1. Зміст, методи та форми основних напрямів виховання:

- національно-патріотичного;
- розумового;
- морального;
- правового;
- екологічного;
- статевого;
- економічного;
- трудового;
- фізичного;
- естетичного та ін.

Індивідуальні завдання

1. Назвати групи виховних цінностей.
2. Обґрунтувати власну думку, чи є місце вихованню у вищій школі?
3. Проаналізувати рівень виховної роботи на прикладі будь-якого закладу вищої освіти (за інформаційними даними сайту обраного Вами закладу).
4. На прикладі закладу освіти, який Ви закінчили, проаналізувати методи та форми профорієнтаційної роботи з молоддю.
5. Розкрити роль закладу освіти у процесі формування громадянської позиції особистості.

Рекомендована література

1. Андреас Шлейхер. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. К.: Видавництво Ліра, 2016. 608 с.
3. Ніколаєнко С. М., Шинкарук В. Д., Рудень Д. М., Сопівник Р. В., Сопівник І. В., Петрів Г. В., Кушнір А. О., Моїсєєв В. В., Давидова О. П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот». К. : «Ай Си Ес – Актив». 2016. 74 с.
4. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.
5. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. К. : Знання-Прес. 2006. 700 с.

6. Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри. Офіційний Інтернет-портал Державної служби зайнятості України. Сервіс з он-лайн тестування. URL : <http://profi.dcz.gov.ua/>

7. Профорієнтаційний буклет для молоді. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/proforiyentaciya-shkolyariv/2021/18.01/buklet%20dlya%20molodi.pdf>

8. Сопівник Р. В., Сопівник І. В. Педагогіка: навч. посіб. К. : ЦП «Компринт», 2017. 231 с.

9. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Навч. посібник. Видання 2-ге, випр., доп. К. : Академвидав. 2006. 265 с.

10. Теслюк В. М. Основи профорієнтаційної роботи : навч. посібник. К. : Видавництво Ліра-К, 2016. 346 с.

Змістовий модуль II.

Соціальна педагогіка

Практичне заняття 2.1. Соціальна педагогіка як наука

План

1. Соціальна педагогіка як наука, її завдання та предмет.
2. Основні поняття соціальної педагогіки.
3. Функції соціальної педагогіки як науки.
4. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.
5. Сутність соціально-педагогічної діяльності.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати особливості становлення та розвитку соціальної педагогіки в Україні та світі.
2. Поняття «соціальний педагог» та «соціальний працівник»: характеристика та основні відмінності.
3. Схематично зобразити зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.
4. Опрацювати Закон України «Про волонтерську діяльність». Звернути увагу на те, хто такий волонтер, хто може бути волонтером, як і кому надається волонтерська допомога та принципи, на яких ґрунтується волонтерська діяльність. Ознайомитися із каналами залучення волонтерів.

Рекомендована література

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Закон України «Про волонтерську діяльність». URL : // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>
3. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.

Практичне заняття № 2.2. Сім'я як інститут соціалізації особистості

План

1. Сім'я як провідний фактор соціалізації особистості. Функції сім'ї.
2. Особливості сімейної політики в Україні.
3. Класифікація сімей.
4. Характеристика батьківства.
5. Помилки у виховній діяльності батьків.
6. Особливості соціально-педагогічної допомоги сім'ям з дітьми в умовах військового конфлікту:

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати специфіку батьківства у сім'ях різних типів.
2. Розкрити поняття усвідомленого батьківства.
3. Розкрити роль сім'ї у моральному та правовому формуванні особистості.
4. Охарактеризувати роль сім'ї у процесі соціалізації особистості з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти.

Рекомендована література:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
3. Державний інститут сімейної та молодіжної політики // <https://dismp.gov.ua/diyalnist/naukova-diyalnist/dopovidi/simia/>
4. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-12#Text>
5. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15#Text>
6. Левченко К. Б., Панок В. Г., Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: навчально-методичний посібник. К. : Агентство «Україна». 2015. 176 с. URL : file:///C:/Users/Rose/Downloads/20151023114554_simiyi%20z%20ditmy%20v%20period%20viysk%20konfliktu.pdf
7. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : підручник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 376 с.
8. Міністерство соціальної політики України. URL : <https://www.msp.gov.ua/>

9. Сімейна політика в Україні: проблеми і перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (04 квітня 2018 р., м. Київ) / [Ред. кол. І. Г. Губеладзе та ін.]. К., 2018. 188 с.

Практичне заняття № 2.3. Соціально-виховні інститути в системі соціалізації особистості

План

1. Заклади загальної середньої освіти як інститути соціального виховання.
2. Функції соціального педагога.
3. Соціальний паспорт класу як метод аналізу соціуму у шкільному мікрокліматі.
4. Проблема булінгу (цькування).

Індивідуальні завдання

1. Скласти професійний портрет соціального педагога у закладі загальної середньої освіти.
2. Ознайомившись із типовою документацією працівників психологічної служби у системі освіти України, сформувати річний план роботи соціального педагога та соціальний паспорт класу.
3. Розкрити особливості діяльності організацій, які займаються проблемами булінгу в Україні.

Рекомендована література:

1. Благодійний фонд «Kiddo». URL : <https://kiddo.ua/ua/>
2. Громадська організація «Безпечний світ». URL : <https://www.facebook.com/svitbezpecnij/>
3. Громадська організація «Всеукраїнське об'єднання протидії булінгу! Мої безпечні друзі» «My safety friends». URL : <https://www.facebook.com/BuricAs8/>
4. Жіночий консорціум України (подолання та попередження насильства в дитячому середовищі). URL : <https://wcu-network.org.ua/>
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
6. Інститут модернізації змісту освіти: <https://imzo.gov.ua/>
7. Лист МОН України «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти» від 24.07.2019 року. URL : https://docs.google.com/document/d/1UY_xe_kXCqYFOKgjZjd5xA4-KbSBzIef-qWQoEWugPs/edit
8. Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна». URL : <https://la-strada.org.ua/>

9. Наказ МОН про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи в Україні від 09.09.2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05#Text>

10. Панок В. Г., Бочкор Н. П., Дубровська Є. В., Залеська О. В. Соціально-педагогічна та психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період : метод. рек. Київ: МЖПЦ «Ла Страда-Україна», 2014. 84 с. URL : <file:///C:/Users/Rose/Downloads/metodichka-080914.pdf>

11. Положення про психологічну службу в системі освіти України від 22.05.2018 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>

12. Український інститут дослідження екстремізму. URL : <http://icps.com.ua/pro-tsentr/partnery-mtspsd/ukrayinskyu-instytut-doslidzhennya-ekstremizmu/>

13. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. URL : http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social_work/

14. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи НАПН України. URL : <http://psyua.com.ua/>

15. Український фонд благополуччя дітей. URL : <https://childfund.org.ua/>

16. ЮНІСЕФ Україна. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/>

17. Docudaus UA. Кампанія проти кібербулінгу. URL : <https://cyber.bullyingstop.org.ua/>

18. StopSexting. URL : <https://stop-sexting.in.ua/>

Практичне заняття 2.4. Соціально-педагогічна діяльність у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку

План

1. Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку як соціально-педагогічна проблема.

2. Типи дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

3. Особливості соціально-педагогічної діяльності у дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

4. Особливості функціонування пришкільних дитячих таборів.

Індивідуальні завдання

1. Обґрунтувати наявні недоліки в діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

2. Визначити нормативно-правову базу діяльності дитячих закладів оздоровлення та відпочинку.

3. Охарактеризувати професійні вимоги до особистості педагога-вихователя (соціального працівника) дитячого закладу оздоровлення та відпочинку.

4. Обґрунтувати основні ознаки, які визначають соціальну активність педагога.

5. На прикладі Вашого закладу загальної середньої освіти охарактеризувати діяльність пришкільних дитячих таборів.

Рекомендована література:

1. Бартків О. С. Діяльність соціального педагога в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку : навч.-метод. посіб. / О. С. Бартків, В. Г. Грановський, Є. А. Дурманенко. Луцьк : АКВА ПРІНТ, 2017. 300 с.
2. Закон України «Про оздоровлення та відпочинок дітей». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-17#Text>.
3. Ковальчук Т. І., Наконечна О. В. Практична підготовка студентів в освітніх та соціальних установах. К. : «Компринт», 2017. 394 с.
4. Накази Міністерства освіти і науки «Про організацію заходів з літнього оздоровлення та відпочинку дітей» для поточного року.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.04.2009 № 422 «Про затвердження Типового положення про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/422-2009-%D0%BF#Text>.

Тема 2.5. Соціально-педагогічний захист дитинства, дитячого та молодіжного руху

План

1. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист.
2. Молодь як об'єкт соціально-педагогічної роботи.
3. Соціально-педагогічний захист дитячого та юнацького руху.
4. Соціально-виховна діяльність дитячих та молодіжних організацій.

Індивідуальні завдання

1. Проаналізувати основні нормативно-правові документи із захисту прав дитини.
2. Охарактеризувати основні цілі державної молодіжної політики в Україні.
3. Окреслити напрями співпраці соціального педагога з дитячими та молодіжними організаціями.
4. Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «*Дитячі громадські організації в Україні*» (на власний вибір обрати організацію, охарактеризувати історію її становлення, специфіку функціонування та основні напрями роботи) (від 10 слайдів).

Рекомендована література:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
3. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Закон України «Про освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про охорону дитинства». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
6. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 року. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

Тема 2.6. Вплив молодіжних субкультур на формування особистості

План

1. Історія розвитку та поширення молодіжних субкультур в Україні.
2. Класифікація молодіжних субкультур.
3. Особливості впливу молодіжних субкультур на формування особистісного «Я» та міжособистісних стосунків.

Індивідуальні завдання

1. Розкрити особливості впливу молодіжної субкультури на формування особистості.
2. Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «*Молодіжна субкультура як фактор впливу на формування особистості*» (на власний вибір обрати субкультуру, охарактеризувати специфіку її функціонування (вподобання, ціннісні орієнтації, стилі поведінки, зовнішній вигляд тощо) та особливості впливу на формування особистості) (від 10 слайдів).

Рекомендована література:

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К. : Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
2. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
3. Карпова А. В. Соціалізація підлітків в середовищі молодіжних субкультур // Збірник наукових праць РДГУ. Випуск 11, 2018. С. 66-70. URL : file:///C:/Users/Rose/Downloads/praprv_admin,+article.pdf
4. Павелків В. Р. Молодіжна субкультура та її вплив на процес ідентифікації особистості // Психологія: реальність і перспективи : зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Рівне : О. Зень, 2015. Вип. 5. С. 117–123.

Тема 2.7. Засоби масової інформації у процесі соціалізації особистості

План

1. Особливості соціалізації особистості в умовах інформаційного суспільства.
2. Медіа як первинне джерело інформації.
3. ЗМІ та стихійна і відносно скорегована соціалізація.
4. Телебачення та соціалізація.
5. Відеоігри та соціалізація.
6. Поняття агресивного медіасередовища.

Індивідуальні завдання

1. Охарактеризувати вплив засобів масової інформації на формування особистості.
2. Роль використання можливостей засобів масової інформації у професійній діяльності соціального педагога.
3. Навести приклади комп'ютерних ігор, які пропагують насилля, жорстокість та, як наслідок, породжують булінг у підлітковому середовищі.
4. Навести приклади телепередач, кінофільмів та мультфільмів, які позитивно впливають на формування системи ціннісних орієнтацій молодого покоління.

Рекомендована література:

1. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
2. Рудкевич Н. І. Методика соціально-педагогічної роботи : навчально-методичний посібник. Львів: Растр-7, 2021. 324 с.

Тема 2.8. Вплив релігійного фактору на формування особистості

План

1. Релігія як фактор соціалізації.
2. Моделі релігійної соціалізації у вітчизняній та зарубіжній літературі.
3. Специфіка впливу новітніх релігій на соціалізацію особистості.

Індивідуальні завдання

1. Розкрити поняття релігійної соціалізації особистості.
2. Охарактеризувати функції релігійних організацій у процесі соціалізації особистості.
3. Поширення нових релігійних рухів та їх вплив на соціалізацію особистості.

Рекомендована література:

1. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» / Л. В. Вікторова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.
2. Ємець Н. А., Спас К. О. Релігійна соціалізація особистості у сучасному соціокультурному просторі // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. Вип. № 2 (10). 2017. С. 29-33.

Тема 2.9. Мистецтво як чинник розвитку особистості

План

1. Поняття мистецтва як галузі людської культури.
2. Класифікація та функції мистецтва.
3. Мистецтво як чинник інтелектуального та творчого розвитку особистості.
4. Вплив національно-культурних традицій на формування особистості.

Індивідуальні завдання

1. Розкрити роль мистецтва як засобу духовного становлення особистості.
2. Підготувати презентацію в PowerPoint на тему: «Негативний вплив сучасного мистецтва на формування особистості: особливості методів соціально-педагогічної роботи у попередженні його наслідків» (на прикладі особистостей сучасного шоу бізнесу, кіно, блогерів, просто відомих людей, які є кумирами підліткового покоління, однак стиль їхнього життя перебуває далеко за межами моральних принципів) (від 10 слайдів).
3. Охарактеризувати особливості формування особистості засобами українського фольклору.

Рекомендована література:

1. Вікторова Л. В. Основи соціалізації особистості: навч. посіб для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 6.010106 «Соціальна педагогіка» /

Л. В. Віктрова, Н. Т. Тверезовська, М. В. Михайліченко, Г. М. Ржевський. К. : «ЦП «КОМПРИНТ», 2017. 475 с.

2. Соловйова Ю. О., Мкртічян О. А. Українське мистецтво в історичному вимірі. Навчально-методичний посібник. Харків : Точка, 2017. 89 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол №7 з таблиці, поданої нижче.

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Проблема взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку у вітчизняній освіті.
2. Проблема взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку у зарубіжній освітній практиці.
3. Виховання як провідний фактор формування особистості.
4. Розвиток неформальної освіти в Україні.
5. Особливості дуальної освіти у вищій національній школі.
6. Інклюзивна освіта, шляхи реалізації в Україні.
7. Освіта як основа економічного розвитку держави.
8. Особливості організації освітнього простору Нової української школи.
9. Особливості підготовки та проведення тренінгових занять.
10. Роль дидактичних ігор в освітньому процесі.
11. Значення «Великої дидактики» Я. А. Коменського для педагогічної науки.
12. Сутність проблемного навчання та особливості його реалізації в умовах школи.
13. Особливості проведення нетрадиційних уроків.
14. Сутність передового педагогічного досвіду, його показники та вимоги до нього.
15. Форми впровадження передового педагогічного досвіду.
16. Зарубіжний досвід оцінювання знань учнів.
17. Навчання дітей з особливими освітніми потребами.
18. Поняття індивідуалізації в освіті, форми індивідуалізації навчальної роботи.
19. Особливості організації позакласної виховної роботи.
20. Формування здоров'язберезувального стилю поведінки підлітків.
21. Національно-патріотичне виховання учнівської молоді.
22. Формування колективу та його вплив на розвиток особистості.
23. Теорія формування колективу за А.С. Макаренком.
24. Формування професійного самовизначення учнів засобами професійної орієнтації.
25. Освіта дорослих в контексті неперервної освіти в Україні.
26. Історичні передумови виникнення менеджменту як науки управління.
27. Еволюція управління у галузі освіти.
28. Перспективні ідеї розвитку менеджменту в освіті у XXI ст.
29. Проблема якості та ефективності управління закладом освіти.
30. Самоменеджмент як умова ефективності керівника.
31. Програми професійного навчання поза робочим місцем.
32. Організація і планування підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців з вищою освітою.
33. Особливості розвитку креативного мислення.

34. Поняття «емоційний інтелект», особливості його розвитку.
35. Самопрезентація як засіб створення позитивного іміджу особистості.
36. Сучасні платформи масових відкритих онлайн-курсів.
37. Prometheus – масові безкоштовні онлайн-курси.
38. Відкритий Університет Майдану. Громадянська освіта в Україні.
39. Ораторські та комунікативні здібності – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
40. Високий рівень самоорганізації – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
41. Менеджмент проектів – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
42. Створення презентацій – складова soft skills для успішної професійної реалізації.
43. Інтерперсональні soft skills.
44. Універсальні компетенції: складові та основні характеристики.
45. Мета, задачі, закономірності та принципи управління закладом освіти.
46. Професійно-педагогічна культура викладання.
47. Фактори продуктивної педагогічної творчості.
48. Професійно важливі якості особистості педагога.
49. Професійно-педагогічна культура викладача.
50. Педагогічна організація знайомства в умовах оздоровчої зміни.
51. Напрями виховання в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку.
52. Гра як важливий засіб виховання в таборі.
53. Соціальне сирітство в Україні.
54. Державні заклади опіки дітей в Україні.
55. Сімейні форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.
56. Характеристика інвалідності як причини обмеженої дієздатності особистості.
57. Поняття неуспішності і відставання учнів у закладах загальної середньої освіти.
58. Робота з учнями, які відстають у навчанні; заходи, які сприяють подоланню неуспішності.
59. Поняття «обдарованості», її типи, ознаки та принципи.
60. Форми і методи роботи з обдарованими дітьми.
61. Погляди відомих педагогів на проблему навчання обдарованої молоді.
62. Учнівські олімпіади з навчальних предметів як форма із виявлення та підтримки обдарованої молоді.
63. Науково-дослідницька робота членів-учнів Малої академії наук України як інноваційна форма роботи з обдарованою молоддю.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сукупність теоретичних і прикладних наук, що вивчають процеси виховання, навчання і розвитку особистості – це ... .

2. Освітня (навчально-виховна) діяльність, що здійснюється в закладах освіти людьми, уповноваженими на це суспільством є:

1. Предметом педагогіки	2. Педагогічною системою
3. Педагогічною закономірністю	3. Закономірністю виховання

3. Встановіть відповідність:

1.	Навчання	А) процес і результат засвоєння учнями систематизованих знань, набуття умінь і навичок, формування на їх основі наукового світогляду, моральних та інших рис особистості, розвиток її творчих сил і здібностей.
2.	Виховання	Б) цілеспрямований та організований процес формування особистості
3.	Освіта	В) цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння та навички

4. Система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості – це:

1. Освіта	2. Виховання
3. Навчання	3. Самовиховання

5. Теоретично узагальнений суспільно-історичний досвід, результат оволодіння людиною дійсності, її пізнання – це:

1. Навички	2. Уміння
3. Знання	3. Уявлення

6. Педагогічна спадщина минулого, сучасні педагогічні дослідження, передовий педагогічний досвід – це:

1. Галузі педагогіки	2. Законодавча база освітньої діяльності
3. Система міжпредметних зв'язків	3. Джерела педагогічних знань

7. Галузь педагогіки, що розкриває закономірності освітнього процесу у закладах вищої освіти, специфічні проблеми здобуття вищої освіти – це ...

8. ... – це зв'язки та відношення, що склалися в процесі історичного розвитку різних галузей педагогічних знань.

9. Знайдіть відповідність між галузями педагогіки та їх визначеннями:

1.	Загальна педагогіка	А) Галузь педагогіки, що розкриває закономірності освітнього процесу у закладах вищої освіти
2.	Вікова педагогіка	Б) Галузь педагогіки, що вивчає розвиток педагогічних

		ідей і практику освіти різних історичних епох
3.	Корекційна педагогіка	В) Галузь педагогіки, предметом якої є виховання, навчання та освіта дітей із вродженими чи набутими відхиленнями у фізичному або психічному розвитку
4.	Соціальна педагогіка	Г) Галузі педагогіки, предметом дослідження яких є закономірності викладання і вивчення конкретних навчальних дисциплін у закладах освіти усіх типів
5.	Професійна педагогіка	Г) Галузь педагогіки, що вивчає особливості та розробляє способи надання допомоги у соціалізації дітей та молоді
6.	Педагогіка вищої школи	Д) Галузь педагогіки, що досліджує закони та закономірності виховання, навчання і освіти, організаційні форми й методи освітнього процесу різних вікових груп
7.	Історія педагогіки і школи	Е) Галузь педагогіки, що вивчає головні теоретичні й практичні питання виховання, навчання і освіти, досліджує проблеми освітнього процесу
8.	Часткові (предметні) педагогіки	Є) Галузь педагогіки, що вивчає особливості, форми і методи навчання людей, які здобувають або мають певний фах (медична, театральна, військова, спортивна тощо)

10. Зв'язки педагогіки з іншими науками, що дають змогу глибше пізнати педагогічні факти, явища і процеси – це ... .

11. Встановіть відповідність між наведеним поняттям та його значенням:

1.	Людина	А) Суспільна істота, наділена свідомістю і представлена психологічними характеристиками, які є стійкими, соціально зумовленими і виявляються у суспільних зв'язках, відносинах з навколишнім світом, іншими людьми та визначають поведінку людини
2.	Індивід	Б) біологічна істота, яка належить до класу ссавців виду <i>Homo sapiens</i>
3.	Особистість	В) сукупність зовнішніх і внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей
4.	Індивідуальність	Г) психосоматична організація особистості, яка робить її представником людського роду

12. Процес засвоєння індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків та відносин – це ... .

13. Соціальна істота, яка пристосована до умов певного суспільства із залученням її до конкретних суспільних, культурних, історичних відносин – це:

1. Особистість	2. Індивід
3. Індивідуальність	4. Особа

14. Відновлення у нащадків біологічної схожості з батьками – це ... .

15. Сукупність зовнішніх та внутрішніх особливостей людини, що формують її своєрідність, відмінність від інших людей – це ... .

16. Встановіть відповідність:

1.	Розвиток особистості	А) це процес становлення особистості, вдосконалення її фізичних якостей та духовності під впливом зовнішніх і внутрішніх, керованих і некерованих факторів, серед яких найважливішими є цілеспрямоване виховання й навчання.
2.	Формування особистості	Б) це процес соціального розвитку людини, становлення її як суб'єкта діяльності, члена суспільства, громадянина.

17. Комплекс зовнішніх явищ, які стихійно діють на людину і значною мірою впливають на її розвиток – це:

1. Спадковість	2. Діяльність
3. Виховний процес закладу освіти	4. Середовище

18. Процес взаємодії людини з довкіллям, завдяки чому вона досягає свідомо поставленої мети, яка виникла внаслідок появи потреби – це ... .

19. Провідними видами діяльності є: ... .

20. Встановіть відповідність між чинниками процесу соціалізації:

Чинники	Характеристика
1. Макрочинники	А) сім'я
2. Мезочинники	Б) населений пункт
3. Мікрочинники	В) дитячий садок
	Г) держава
	Ґ) етнокультурні умови, в яких розвивається особистість
	Д) суспільство
	Е) заклад освіти
	Є) планета
	Ж) позашкільні виховні установи

21. Галузь педагогіки, яка розробляє теорію освіти, навчання, а також виховання у процесі навчання – це ...

22. Система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей – це:

1. Система закладів освіти	2. Принципи навчання
3. Освітній процес	4. Методи навчання

23. Знайдіть відповідність:

1.	Навчання	А) процес самостійного засвоєння учнем нових знань
2.	Викладання	Б) діяльність вчителя з організації засвоєння учнями знань, формування умінь і навичок
3.	Учіння	В) цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі

	якої засвоюються знання, формуються уміння та навички
--	---

24. Автором праці «Велика дидактика» є ... .

25. «Золотим правилом дидактики» вважають принцип ... .

26. Об'єктивні, стійкі та істотні зв'язки в освітньому процесі, що зумовлюють його ефективність – це:

1. Закономірності навчання	2. Принципи навчання
3. Методи навчання	4. Засоби навчання

27. Встановіть відповідність між основними функціями процесу навчання:

1.	Освітня	А) Передбачає розвиток учнів у процесі навчання
2.	Виховна	Б) Покликана забезпечити засвоєння учнями системи наукових знань, формування вмінь і навичок.
3.	Розвивальна	В) Передбачає виховання підростаючого покоління у процесі навчання

28. Встановіть відповідність:

1.	Принцип науковості	А) усі факти, знання, положення і закони, що вивчаються, повинні бути науково правильні, так само як і спосіб обґрунтування положень і законів та формування понять у процесі навчання.
2.	Принцип систематичності та послідовності	Б) Ефективність навчання залежить від ступеня залучення до сприйняття всіх органів чуття людини.
4.	Принцип доступності навчання	В) Передбачає системність у роботі вчителя та учнів, логічну обґрунтованість вивчення подальших розділів із попередніми.
5.	Принцип зв'язку навчання із життям	Г) Розуміння учнями сенсу засвоєваних знань, умінь та навичок, що відображає його активну роль у процесі навчання.
6.	Принцип свідомості й активності учнів у навчанні	Ґ) Передбачає, щоб знання, уміння і навички, що засвоюються що вчать в процесі навчання, були міцними, володіли властивістю відтворення і застосування в різних ситуаціях.
7.	Принцип наочності у навчанні	Д) Реалізацію цього принципу забезпечують: використання на уроках життєвого досвіду учнів; застосування набутих знань у практичній діяльності; розкриття практичної значимості знань; використання в процесі навчання краєзнавчого матеріалу; безпосередня участь школярів у громадському житті.
8.	Принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок	Е) Навчання успішне, ефективне за умови, що його зміст, форми і методи відповідають віковим особливостям учнів, їх розумовим можливостям.
9.	Принцип індивідуального підходу до учнів	Є) Реалізується при такій організації навчального процесу, яка забезпечує учням можливість проявити себе як особистість, гармонійно і всебічно розвинути соціально, удосконалити здібності, сформувати

		пізнавальні мотиви як домінуючі в навчальній діяльності.
10.	Принцип емоційності навчання	Ж) Урахування рівня розумового розвитку учнів, їх знань і вмінь, пізнавальної та практичної самостійності, інтересів, вольового розвитку, працездатності тощо.
11.	Принцип виховуючого навчання	З) Передбачає формування емоцій, що активізують навчально-пізнавальну діяльність учнів, і запобігати появі тих, які негативно позначаються на ній.

29. Оберіть із зазначеного переліку види навчання:

1. Догматичне	2. Дискусійне
3. Пояснювально-ілюстративне	4. Проблемне
5. Програмоване	6. Комп'ютерне

30. Вид навчання, що передбачає використання методів розповіді, пояснення у поєднанні з демонструванням наочності – це ... .

31. Спосіб упорядкованої взаємодії вчителя та учня, спрямованої на розв'язання завдань освіти, виховання і розвитку у процесі навчання – це ...

32. Знайдіть відповідність між методами навчання та їх різновидами:

Методи	Приклади
А. Практичні Б. Наочні В. Словесні	1. Пояснення
	2. Вправи
	3. Лабораторна робота
	4. Самостійне спостереження
	5. Розповідь
	6. Інструктаж
	7. Лекція
	8. Практична робота
	9. Дослідна робота
	10. Бесіда
	11. Ілюстрування
	12. Демонстрування

33. За типом пізнавальної діяльності учнів методи навчання класифікують на:

1.	Словесні, наочні, практичні
2.	Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький
3.	Репродуктивні, евристичні, катехізисні
4.	Ввідні, оглядові, проблемні

34. Виберіть із перелічених методів навчання словесні:

1. Дискусія	2. Вправа
3. Ігровий метод	4. Метод проекту
5. Розповідь	6. Ілюстрування
7. Пояснення	8. Бесіда

35. Групове обговорення проблеми з метою досягнення істини, шляхом зіставлення різних думок – це ...

36. Основною формою організації навчання у школі є ...

37. Розташуйте у правильній послідовності основні етапи уроку:

1. Перевірка домашнього завдання	2. Повідомлення домашнього завдання
3. Вивчення нового матеріалу	4. Закінчення уроку
5. Вступна частина	6. Закріплення нового матеріалу

38. Усний виклад великого за обсягом, складного за логікою навчального матеріалу – це:

1. Інструктаж	2. Лекція
3. Пояснення	4. Розповідь

39. Метод, спрямований на ознайомлення учнів зі способами виконання завдань, операцій, використання інструментів, приладів і матеріалів, з правилами організації робочого місця, дотримання техніки безпеки – це ... .

40. Встановіть відповідність:

1.	Вступний інструктаж	А) проводять під час самостійної роботи і полягає у наданні допомоги учням, у яких виникли труднощі.
2.	Поточний інструктаж	Б) вчитель аналізує результати самостійної роботи, демонструє кращі роботи учнів, виставляє оцінки.
3.	Заключний інструктаж	В) здійснюється перед початком самостійної роботи учнів, передбачає ознайомлення з методикою виконання та прогнозування результатів.

41. Яка вимога контролю знань передбачає, що при виставленні оцінки враховуються, насамперед, відповіді учня на поставлені запитання, а також його доповнення відповідями інших, як він аналізує матеріал, узагальнює його, формулює висновки:

1.	Достатня кількість даних для оцінки
2.	Дотримання об'єктивності під час оцінювання знань
3.	Єдність вимог до оцінювання знань
4.	Гласність контролю

42. Кількісне вираження (в балах чи оціночних судженнях якісних характеристик знань) – це ... .

43. Встановіть відповідність характеристик функцій контролю навчання:

1.	Освітня	А) на основі контролю визначається стан успішності учнів, що дає змогу запобігти неуспішності або подолати її.
2.	Виховна	Б) слухаючи змістовну відповідь товариша, учні зв'язують з нею свої знання, ставлять запитання,

		доповнюють її, що сприяє повторенню та систематизації їхніх знань.
3.	Розвиваюча	В) контроль забезпечує виявлення успіхів і недоліків у знаннях, уміннях і навичках учнів, встановлення причин і шляхів їх усунення, окреслення заходів, спрямованих на поліпшення успішності.
4.	Діагностична	Г) у процесі навчання в учнів розвивається логічне мислення, зокрема навички аналізу і синтезу, порівняння й узагальнення, абстрагування і конкретизації, класифікації та систематизації, мислительна діяльність, мовлення, пам'ять, увага тощо.
5.	Стимулююча	Г) схвалення успіхів учня сприяє розвитку в нього спонукальних мотивів до навчання.
6.	Контролююча (управлінська)	Д) очікувана перевірка спонукає учня регулярно готувати уроки. Перевірка й оцінювання знань допомагають учневі самому оцінити свої знання і здібності, що сприяє формуванню позитивного ставлення учнів до навчання.

44. Вид контролю, який здійснюють переважно з діагностичною метою перед вивченням нової теми або на початку уроку, семестру для з'ясування загального рівня підготовки учнів з предмета, щоб намітити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності – це ... .

45. Відповідно до Закону України «Про середню загальну освіту» розроблені критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за:

1. 12-бальною шкалою	2. 5-бальною шкалою
3. ЕКТС-шкалою	4. А,В,С,Д,Е,Ф-шкалою

46. Елементами контролю знань учнів є:

1. інструктаж	2. перевірка
3. оцінювання	4. облік

47. Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є:

1. формувальне оцінювання	2. поточне оцінювання
3. підсумкове оцінювання	4. програма Pisa
5. державна підсумкова атестація (ДПА)	6. зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО)

48. Основними видами підсумкового оцінювання учнів є:

1. діагностичне оцінювання	2. тематичне оцінювання
3. річне оцінювання	4. семестрове оцінювання

49. Державна установа, яка здійснює зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання, здобутих на певному освітньому рівні, та проводить моніторингові дослідження якості освіти – це ... .

50. Комплекс організаційних процедур (передусім – тестування), спрямований на визначення рівня навчальних досягнень випускників середніх навчальних закладів при їхньому вступі до закладів вищої освіти в Україні – це:

1. державна підсумкова атестація (ДПА)	2. єдиний вступний іспит з іноземної мови
3. єдиний державний кваліфікаційний іспит	4. зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО)

51. Невідповідність підготовки учнів вимогам змісту освіти, фіксована через певний період навчання (після вивчення розділу, наприкінці чверті, півріччя) – це ... .

52. Класи вирівнювання створюються з метою надання додаткових освітніх послуг для:

1. Дітей з інвалідністю	2. Обдарованих дітей
3. Дітей, що відстають у навчанні	4. Старшокласників з метою підготовки до ДПА/ЗНО

53. Невиконання вимог (або однієї з них) на одному з проміжних етапів того відрізка навчального процесу, який є тимчасовою межею для визначення успішності – це ... .

54. Серед причин відставання дітей у навчанні виокремлюють: ... .

55. Невиконання вимог (або однієї з них) на одному з проміжних етапів того відрізка навчального процесу, який є тимчасовою межею для визначення успішності – це ... .

1. Відставання	2. Неуспішність
3. Прогалина у навчанні	4. Обдарованість

56. Діти, у яких у ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності – це ...

57. Невідповідність підготовки учнів вимогам змісту освіти, фіксована через певний період навчання (після вивчення розділу, наприкінці чверті, півріччя) – це:

1. Відставання	2. Неуспішність
3. Прогалина у навчанні	4. Обдарованість

58. Індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншої та пояснюють легкість та швидкість виконання нею того чи іншого виду діяльності – це:

1. Обдарованість	2. Задатки
3. Здібності	4. Індивідуальність

59. Отримані від народження природні потенції розвитку певних психічних якостей, що є природною передумовою розвитку здібностей, – це:

1. Обдарованість	2. Задатки
3. Талант	4. Індивідуальність

60. Встановіть відповідність:

Види здібностей	Зміст
1. Загальні	А) проявляються в окремих сферах діяльності (мистецтво, спорт, техніка тощо)
2. Спеціальні	Б) розумові властивості, які виявляються у багатьох галузях знань

61. Індивідуально потенційна своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти знаних успіхів у певній галузі діяльності – це ... .

62. Встановіть відповідність:

Види обдарованості	Зміст
1. Спеціальна	А) успішність у засвоєнні окремих предметів;
2. Загальна	Б) характеризується здатністю висувати нові ідеї або блискуче використовувати те, що вже стало набутками суспільства;
3. Академічна	В) швидке оволодіння основними поняттями, легке запам'ятовування і збереження інформації;
4. Творча	Г) здатність до підприємницько-практичного мислення;
5. Соціальна	Ґ) високі досягнення у різних галузях творчості і виконавської майстерності;
6. Практична	Д) схильність до встановлення конструктивних взаємовідносин з іншими людьми;

63. Основними стратегіями навчання обдарованих дітей є: ... .

64. Учнівські олімпіади з навчальних предметів – це форма роботи із виявлення та підтримки:

1. Обдарованої молоді	2. Дітей з інвалідністю
3. Учнів, що відстають у навчанні	4. Учнів, що мають прогалини у навчанні

65. Науково-дослідницька робота членів-учнів Малої академії наук України – це інноваційна форма робота з:

1. Обдарованою молоддю	2. Дітьми з інвалідністю
3. Учнями, що відстають у навчанні	4. Учнями, що мають прогалини у навчанні

66. Особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення права на освіту, сприяння розвитку особистості, поліпшення стану здоров'я та якості життя, підвищення рівня участі у житті громади:

1. Обдарована особа	2. Неповнолітня особа
3. Особа, що відстає у навчанні	4. Особа з особливими освітніми потребами

67. Документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, визначає перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових та інших послуг і засобів для розвитку дитини, який розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків чи інших законних представників дитини – це:

1. Освітня декларація	2. Індивідуальна програма розвитку особи з особливими освітніми потребами
3. Протокол засідання	4. Проектний висновок

68. Система освітніх послуг, що забезпечує реалізацію права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, а також їх соціалізацію та інтеграцію в суспільство – це ... .

69. Встановіть відповідність учасників команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами:

А. Постійні учасники Б. Залучені фахівці	1. Директор або заступник директора з виховної роботи
	2. Спеціалісти служби у справах дітей
	3. Спеціалісти системи соціального захисту населення
	4. Класний керівник
	5. Вчителі-предметники
	6. Асистент вчителя
	7. Асистент дитини
	8. Лікар
	1. Практичний психолог
	10. Медичний працівник закладу освіти
	11. Соціальний педагог
	12. Вчитель-дефектолог, вчитель-реабілітолог
	13. Батьки або законні представники дитини

70. Комплексна система заходів супроводження особи з особливими освітніми потребами у процесі навчання, спрямованих на корекцію порушень шляхом розвитку особистості, її пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери та мовлення – це:

1. Корекційно-розвиткові послуги (допомога)	2. Індивідуальна програма розвитку особи з особливими освітніми потребами
3. Психолого-педагогічні послуги	4. Проектний висновок

71. Комплексна система заходів з організації освітнього процесу та розвитку особи з особливими освітніми потребами, що передбачені індивідуальною програмою розвитку та надаються педагогічними працівниками закладів освіти, інклюзивно-ресурсних центрів, іншими фахівцями – це:

1. Корекційно-розвиткові послуги (допомога)	2. Індивідуальна програма розвитку особи з особливими освітніми потребами
3. Психолого-педагогічні послуги	4. Проектний висновок

72. Тривалість навчання дитини з особливими освітніми потребами може бути подовженою на:

1. 2 роки	2. 1 рік
3. 1 рік початкової та/або базової середньої освіти	4. 2 роки залежно від висновку асистента учителя

73. Документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання – це ... .

74. Розташуйте у правильній послідовності етапи організації інклюзивного навчання:

1. клопотання до органу управління освіти	2. укладання цивільно-правових договорів на проведення корекційно-розвиткових занять
3. звернення батьків	4. наказ органу управління освітою
5. зміни у штатному розписі ЗЗСО	6. накази керівника ЗЗСО

75. Способи організації суспільства по відношенню до людей з інвалідністю – це ... .

76. Знайдіть відповідність між видами освіти та їх визначеннями:

Види освіти	Характеристика
1. Формальна 2. Неформальна 3. Інформальна	А) освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій
	Б) освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей (професій) і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визнаються державою;
	В) освіта, яка передбачає інклюзію;
	Г) освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям

77. Освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям – це:

1. самоосвіта	2. неформальна освіта
3. інформальна освіта	4. формальна освіта

78. З наведеного переліку оберіть види неформальної освіти:

1. професійні курси/тренінги	2. закордонне стажування
3. онлайн освіта (МООС)	4. громадянська освіта
5. професійні стажування	6. зустрічі з видатними людьми

79. Інтернет-курс з великомасштабною інтерактивною участю та відкритим доступом через інтернет – це ... .

80. Прикладами МООС є: ...

81. Система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості – це ... .

82. Схильність людини до відносно усталених способів дій – це:

1. Переконавання	2. Звичка
3. Навичка	4. Погляди

83. Чинники процесу виховання поділяються на:

1. Об'єктивні та суб'єктивні	2. Національні та міжнародні
3. Зовнішні та внутрішні	4. Освітні та культурні

84. Оберіть та розташуйте у правильній послідовності етапи процесу виховання:

1. Залучення команди психолого-педагогічного супроводу дитини	2. Розробка індивідуальної програми розвитку учня
3. Формування ідеалу	4. Вивчення індивідуальних особливостей вихованців
5. Реалізація програми виховання, що передбачає залучення до різних видів діяльності	6. Самостійна робота учня над собою

85. Що з нижчепереліченого належить до прийомів самовиховання?

1. Самопереконавання	2. Самозневага
3. Самоосуд	4. Самозвинувачення
5. Самоаналіз	6. Самопідбадьоруння

86. Свідома діяльність людини, спрямована на вироблення в собі позитивних рис і подолання негативних – це:

1. Виховання	2. Самовиховання
3. Перевиховання	4. виправлення

87. Важковиховувані діти, педагогічно занедбані підлітки, підлітки-правопорушники та неповнолітні злочинці – це категорії неповнолітніх, що підлягають процесу ... .

88. «Виховує, – писав А. Макаренко, – все: люди, речі, явища, але насамперед і найбільше – люди. З них на першому місці – батьки і педагоги». Про яку характеристику процесу виховання зазначає педагог?

1. Цілеспрямованість	2. Довготривалість
3. Багатофакторність	4. Послідовність

89. Французький вчений Гельвецій сказав: «Все моє життя, власне кажучи, – постійне, розтягнуте в часі виховання». Про яку характеристику процесу виховання зазначає педагог?

1. Цілеспрямованість	2. Довготривалість
3. Багатофакторність	4. Послідовність

90. Взірець людської поведінки, оснований на реалізації завдань всебічного розвитку особистості – це ... .

91. Стійкі, об'єктивні, істотні зв'язки у вихованні, реалізація яких сприяє ефективному розвитку особистості – це ... .

92. Знайдіть відповідність між принципами виховання та їх змістом:

1.	Цілеспрямованість виховання	А) Результати виховного процесу залежать від того, наскільки в ньому враховано вікові та індивідуальні особливості учнів
2.	Виховання в праці	Б) Передбачає спрямування виховної роботи на досягнення основної мети виховання – формування всебічно розвиненої особистості
3.	Зв'язок виховання з життям	В) Формування свідомості, вироблення навичок і звичок поведінки залежить від системи певних систематичних та послідовних виховних заходів
4.	Індивідуальний підхід у вихованні	Г) Виховна діяльність школи має орієнтувати учнів на узгодження їх життєдіяльності з життям суспільства, посильну участь в ньому, готувати їх до трудової діяльності
5.	Принцип системності, послідовності й наступності у вихованні	Ґ) Формування особистості, безпосередньо, залежить від її діяльності
6.	Виховання особистості у колективі	Д) Індивід стає особистістю завдяки спілкуванню і взаємодії із собі подібними у спільноті

93. Керівне твердження, яке відображає загальні закономірності процесу виховання і визначає вимоги до змісту його організації і методів – це ... .

94. Принцип виховання, який передбачає спрямування виховної роботи на досягнення основної мети виховання – формування всебічно розвиненої особистості, підготовка її до свідомої та активної трудової діяльності – це:

1. Принцип виховання особистості у колективі	2. Принцип індивідуального підходу у вихованні
3. Принцип цілеспрямованості виховання	4. Принцип виховання у праці

95. Принцип виховання, який вибудовується на ідеї, що формування особистості безпосередньо залежить від її діяльності – це:

1. Принцип виховання особистості у колективі	2. Принцип єдності свідомості та поведінки у вихованні
3. Принцип цілеспрямованості виховання	4. Принцип виховання у праці

96. Принцип виховання, відповідно до якого важливою вимогою до організації виховного процесу і однією з умов підвищення його ефективності є індивідуальна корекція загальної системи виховання – це:

1. Принцип виховання особистості у колективі	2. Принцип єдності свідомості та поведінки у вихованні
3. Принцип цілеспрямованості виховання	4. Принцип індивідуального підходу у вихованні

97. *«Вихователь повинен прагнути пізнати людину такою, – писав К. Ушинський, – якою вона є насправді, з усіма її слабкостями і в усій її величі, з усіма її буденними дрібними потребами і з усіма її великими духовними вимогами... Тоді тільки буде він спроможний черпати в самій природі людини засоби виховного впливу, – а засоби ці величезні».* Зміст якого методу виховання розкрито у вислові:

1. Принцип виховання особистості у колективі	2. Принцип єдності свідомості та поведінки у вихованні
3. Принцип цілеспрямованості виховання	4. Принцип індивідуального підходу у вихованні

98. *А. Макаренко зазначав, що необхідно висувати якнайбільше вимог до людини, але водночас і виявляти якнайбільше поваги до неї.* Зміст якого методу виховання розкрито у вислові:

1. Принцип виховання особистості у колективі	2. Принцип єдності свідомості та поведінки у вихованні
3. Принцип поєднання поваги до особистості вихованця з розумною вимогливістю до нього	4. Принцип індивідуального підходу у вихованні

99. *В. Сухомлинський писав, що не можна вилучати з системи виховання жодного аспекту. Упустивши щось одне – виховання переконань, виховання людяності, виховання любові до праці, вже не вдасться розв'язати інші завдання.* Зміст якого методу виховання розкрито у вислові:

1. Принцип комплексного підходу у вихованні	2. Принцип єдності свідомості та поведінки у вихованні
3. Принцип поєднання поваги до особистості вихованця з розумною вимогливістю до нього	4. Принцип індивідуального підходу у вихованні

100. Керівне твердження, яке відображає загальні закономірності процесу виховання і визначає вимоги до змісту його організації і методів – це

1. Методи виховання	2. Принципи виховання
---------------------	-----------------------

3. Форми організації виховної роботи	4. Закономірності виховання
--------------------------------------	-----------------------------

101. Спосіб взаємопов'язаної діяльності вихователів і вихованців, спрямованої на формування у вихованців певних поглядів, переконань, а також навичок і звичок поведінки – це:

1. Методи виховання	2. Принципи виховання
3. Форми організації виховної роботи	4. Закономірності виховання

102. Знайдіть відповідність між методами виховання та їх різновидами:

Методи	Приклади
А. Методи формування свідомості	1. Бесіда
Б. Методи формування суспільної поведінки	2. Педагогічне спостереження
В. Методи стимулювання діяльності й поведінки	3. Лекція
Г. Методи контролю й аналізу ефективності виховання	4. Дискусія
	5. Приклад
	6. Опитування
	7. Педагогічний експеримент
	8. Змагання
	9. Громадська думка
	10. Привчання
	11. Заохочення
	12. Аналіз результатів діяльності учнів
	13. Покарання
	14. Доручення
	15. Вправляння
	16. Педагогічна вимога

103. Педагогічний вплив на свідомість вихованця з метою спонукати його до позитивної діяльності або гальмувати його дії та вчинки, що мають негативний характер – це:

1. Педагогічний приклад	2. Вплив громадської думки
3. Педагогічне спостереження	4. Педагогічна вимога

104. Конкретизація певного теоретичного твердження, доведення істинності певної моральної норми; переконливий аргумент, що часто спонукає до наслідування – це:

1. Педагогічний приклад	2. Вплив громадської думки
3. Аналіз результатів діяльності учнів	4. Педагогічна вимога

105. Прохання, довіра, схвалення – це прояв?

1. Негативної вимоги	2. Нейтральної вимоги
3. Авторитарної вимоги	4. Позитивної вимоги

106. Метод виховання, який передбачає схвалення позитивних дій і вчинків з метою спонукання вихованців до їх повторення (нагородження грамотою, подякою тощо) – це ... .

107. З наведеного переліку оберіть методи контролю й аналізу ефективності виховання:

1. Педагогічна вимога	2. Педагогічний експеримент
3. Громадська думка	4. Доручення
5. Бесіда	6. Педагогічне спостереження
7. Опитування	8. Аналіз результатів діяльності учнів

108. Знайдіть відповідність між формами виховання та їх різновидами:

Методи	Приклади
А. Масові Б. Групові В. Індивідуальні	1. Тематичний вечір
	2. Читання художньої літератури
	3. Колекціонування
	4. Конференція
	5. Філателія
	6. Олімпіада
	7. Зустріч з видатною людиною
	8. Гра на музичних інструментах
	9. Перегляд і обговорення кінофільму
	10. Вишивання
	11. Експерсія
	12. Малювання
	13. Ведення сторінки у соціальній мережі
	14. Підготовка до участі в олімпіаді, конференції
	15. Виховна година
	16. Туризм

109. Метод виховання, який передбачає вільний, невимушений обмін думками, колективне обговорення питань, що хвилюють – це ... .

110. Колективна вимога, що передбачає аналіз та критику не особистості, а вчинку, його шкідливості для колективу – це ... .

111. Встановіть відповідність між напрямками виховання та їх змістом:

1.	Розумове виховання	А) формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави.
2.	Моральне виховання	Б) система соціально-педагогічних заходів, спрямованих на зміцнення здоров'я та загартовування організму, гармонійний розвиток функцій і фізичних можливостей людини, формування життєво важливих рухових навичок і умінь
3.	Статеве виховання	В) виховна діяльність закладу освіти, сім'ї,

		правоохоронних органів, спрямована на формування в молоді правової свідомості, навичок і звичок законослухняності
4.	Національно-патріотичне виховання	Г) систематична педагогічна діяльність, спрямована на розвиток екологічної культури особистості
5.	Правове виховання	Г) цілеспрямована діяльність педагогів з розвитку розумових сил і мислення студентів, прищеплення їм культури розумової праці
6.	Виховання несприйнятливості до наркогенних речовин	Д) виховна діяльність, що забезпечує правильний статевий розвиток дітей і молоді та оволодіння нормами взаємин із представниками протилежної статі, а також правильне ставлення до проблем статі
7.	Екологічне виховання	Е) виховна діяльність, спрямована на формування в молоді несприйнятливості до наркогенних речовин (тютюну, алкоголю, наркотиків) та формування здорового способу життя
8.	Трудове виховання	Є) виховна діяльність, що має на меті сформувати стійкі моральні якості, потреби, почуття, навички і звички поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі
9.	Економічне виховання	Ж) формування в особистості здатності сприймати і перетворювати дійсність за законами краси в усіх сферах діяльності
10.	Естетичне виховання	З) процес залучення молоді до різноманітних педагогічно організованих видів суспільно корисної праці з метою передання їй виробничого досвіду, розвитку в неї творчого практичного мислення, працьовитості й свідомості людини праці
11.	Фізичне виховання	И) організована педагогічна діяльність, спрямована на формування економічної культури особистості

112. *«Дітей, що не вміють ще ходити, треба частіше виносити на свіже повітря, щоб вони могли бачити рідне небо, дерева, квіти, різних тварин. Все це залишається в дитячій душі, осяяє почуттям радості, і покладе основи любові до рідної природи».* Зміст якого напряму виховання характеризує Г. Ващенко?

113. Система організації та проведення освітньої роботи, спрямованої на засвоєння учнями необхідних знань про соціально-економічні та психофізіологічні умови правильного вибору професії, формування у них уміння аналізувати вимоги різних професій до психологічної структури особистості, а також свої професійно значущі якості, шляхи й засоби їх розвитку – це:

1. Професійне інформування	2. Професійна адаптація
3. Професійна орієнтація	4. Професійний відбір

114. З наведеного переліку оберіть основні завдання розумового виховання:

1. Вироблення вмій та навичок, культури розумової праці	2. Озброєння вихованців знаннями законів, систематичне інформування про актуальні питання права
3. Оволодіння основними мисленнєвими операціями (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення тощо)	4. Озброєння вихованців знаннями основ наук, формування наукового світогляду

115. Здатність раціонально організовувати розумову працю, чергувати її з відпочинком, працювати в оптимальному режимі тощо – це ... .

116. З наведеного переліку оберіть основні завдання правового виховання:

1. Формування правової свідомості	2. Озброєння вихованців знаннями законів, систематичне інформування про актуальні питання права
3. Прищеплення поваги до держави і права	4. Озброєння вихованців знаннями основ наук, формування наукового світогляду
5. Формування в учнів нетерпимості до правопорушень, здатності протистояти негативним впливам	6. Оволодіння хлопчиком чи дівчинкою нормами статевої поведінки і культурою міжстатевих відносин

117. З наведеного переліку оберіть основні завдання екологічного виховання:

1. Вироблення вмій та навичок, культури розумової праці	2. Виховання любові до природи, прагнення берегти і приумножувати її багатства
3. Формування умінь та навичок природоохоронної діяльності	4. Нагромадження в людини екологічних знань

118. *К. Ушинський писав: «Є лише одна загальна для всіх природжена схильність, на яку завжди може розраховувати виховання: це те, що ми зємо народність. Як немає людини без самолюбства, так немає людини без любові до батьківщини, і ця любов дає вихованню ключ до серця людини і могутню опору для боротьби з її поганими природними, особистими, сімейними і родовими нахилами. У лиходія, в якого погасли всі благородні людські почуття, можна ще дошукатися іскри любові до батьківщини: поля батьківщини, її мова, її перекази і життя ніколи не втрачають незбагненої влади над серцем людини».* Зміст якого напрямку виховання розкриває педагог?

1. Правове виховання	2. Національно-патріотичне виховання
3. Естетичне виховання	4. Моральне виховання

119. «Гадаємо, – писав В. Сухомлинський, – що школа майбутнього повинна найповніше використовувати для гармонійного розвитку людини

все, що дає природа і що зможе зробити людина для того, щоб природа служила їй. Уже через це ми повинні берегти і поповнювати природні багатства, які маємо». Зміст якого напрямку виховання розкриває педагог?

1. Правове виховання	2. Національно-патріотичне виховання
3. Екологічне виховання	4. Моральне виховання

120. Цілісна система наукових, філософських, політичних, моральних, правових, естетичних понять, поглядів, переконань і почуттів, які визначають ставлення людини до навколишньої дійсності й самої себе – це :

1. Релігійний світогляд	2. Науковий світогляд
3. Культура поведінка	4. Спосіб життя

121. Галузь педагогічної науки, що вивчає закономірності навчання людини професії та формування професійно важливих і соціально значимих якостей особистості працівника – це ... .

122. Основними категоріями професійної педагогіки є:

1. Професійне навчання	2. Професійна освіта
3. Професійний розвиток	4. Професійне виховання

123. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням:

1. Спеціалізація	А) обумовлений суспільним поділом праці рід постійної діяльності, що погоджується з нормами загальнолюдської моралі, базується на ексцентричній екологічній свідомості і є джерелом матеріального забезпечення людини.
2. Професія	Б) складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти
3. Спеціальність	В) різновид професійної діяльності, що охоплює порівняно вузьке коло робіт у професійній праці.

124. Офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту – це ... .

125. Державний документ, що містить перелік вимог до знань, умінь і навичок, якими повинний володіти фахівець даної професії того чи іншого рівня кваліфікації – це ... .

126. Процес, продукт і результат засвоєння систематизованих знань, умінь і навичок, необхідних для кваліфікованої діяльності в рамках тієї чи іншої професії, а також правил і норм поведінки, прийнятих у певному професійному середовищі – це ... .

127. Сукупність освітніх та культурно-освітніх закладів, які відповідно до Конституції та інших законів України здійснюють освіту і виховання її громадян – це ... .

128. Система освіти включає:

1. Заклади освіти	2. Центри підтримки безробітних
3. Державні і місцеві органи управління освітою	4. Науково-методичні установи

129. З наведеного переліку оберіть складники освіти:

1. дошкільна освіта	2. повна загальна середня освіта
3. початкова освіта	4. позашкільна освіта
5. спеціалізована освіта	6. профільна середня освіта
7. науковий рівень вищої освіти	8. професійна (професійно-технічна) освіта
9. фахова передвища освіта	10. вища освіта
11. освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта	12. початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

130. З наведеного переліку оберіть рівні освіти:

1. дошкільна освіта	2. повна загальна середня освіта
3. початкова освіта	4. базова середня освіта
5. спеціалізована освіта	6. вища освіта
7. профільна середня освіта	8. перший (початковий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти
9. другий (базовий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти	10. третій (вищий) рівень професійної (професійно-технічної) освіти
11. фахова передвища освіта	12. початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти
13. перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	14. другий (магістерський) рівень вищої освіти
15. третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень вищої освіти	16. науковий рівень вищої освіти

131. Установіть відповідність між складниками освіти та метою їх реалізації:

2. дошкільна освіта;	А) забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок
3. повна загальна середня освіта;	
4. позашкільна освіта;	Б) формування і розвиток професійних компетентностей особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя
5. спеціалізована освіта;	
6. професійна (професійно-технічна) освіта;	В) всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації,
7. фахова передвища освіта;	
8. вища освіта;	
9. освіта дорослих, у тому числі післядипломна освіта.	

	відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності
	Г) розвиток здібностей дітей та молоді у сфері освіти, науки, культури, фізичної культури і спорту, технічної та іншої творчості, здобуття ними первинних професійних знань, вмінь і навичок, необхідних для їх соціалізації, подальшої самореалізації та/або професійної діяльності
	Г) спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та/або здійсненням обмежених управлінських функцій, що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації
	Д) є складовою освіти впродовж життя, спрямована на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки.
	Е) здобуття особою високого рівня наукових та/або творчих мистецьких, професійних і загальних компетентностей, необхідних для діяльності за певною спеціальністю чи в певній галузі знань
	Є) освіта мистецького, спортивного, військового чи наукового спрямування, яка може здобуватися в рамках формальної, неформальної, інформальної освіти.

132. Освіта мистецького, спортивного, військового чи наукового спрямування, яка може здобуватися в рамках формальної, неформальної, інформальної освіти, спрямована на здобуття компетентностей у відповідній сфері професійної діяльності під час навчання у безперервному інтегрованому освітньому процесі на кількох або всіх рівнях освіти та потребує раннього виявлення і розвитку індивідуальних здібностей – це ... .

133. Метою ... є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навичок.

134. З наведеного переліку оберіть рівні повної загальної середньої освіти:

1. початкова освіта	2. профільна середня освіта
3. базова середня освіта	4. фахова технічна середня освіта

135. Тривалість здобуття початкової середньої освіти становить ... роки.

136. Тривалість здобуття базової середньої освіти становить ... роки.

137. Культурно-освітні, фізкультурно-оздоровчі, спортивні заклади освіти належать до структури:

1. вищої освіти	2. позашкільної освіти
3. спеціалізованої освіти	4. дошкільної освіти

138. Напрямок позашкільної освіти, який спрямовується на залучення вихованців, учнів і слухачів до активної діяльності з вивчення історії рідного краю та довкілля, світової цивілізації, географічних, етнографічних, історичних об'єктів і явищ соціального життя, оволодіння практичними вміннями та навичками з туризму та краєзнавства:

1. художньо-естетичний	2. туристсько-краєзнавчий
3. еколого-натуралістичний	4. мистецький
5. науково-технічний	6. фізкультурно-спортивний

139. Напрямок позашкільної освіти, який передбачає оволодіння вихованцями, учнями і слухачами знаннями про навколишнє середовище, формування екологічної культури особистості, набуття знань і досвіду розв'язання екологічних проблем, залучення до практичної природоохоронної роботи та інших біологічних напрямів, формування знань, навичок в галузях сільського господарства: квітництво, лісництво, садівництво, грибівництво, бджільництво:

1. художньо-естетичний	2. туристсько-краєзнавчий
3. еколого-натуралістичний	4. мистецький
5. науково-технічний	6. фізкультурно-спортивний

140. Напрямок позашкільної освіти, який забезпечує розвиток фізичних здібностей вихованців, учнів і слухачів, необхідні умови для повноцінного оздоровлення, загартування, змістовного відпочинку і дозвілля, занять фізичною культурою і спортом, підготовку спортивного резерву для збірних команд України, набуття навичок здорового способу життя.

1. художньо-естетичний	2. туристсько-краєзнавчий
3. еколого-натуралістичний	4. мистецький
5. науково-технічний	6. фізкультурно-спортивний

141. До закладів професійно-технічної освіти належать:

1. університет	2. вище художнє професійно-технічне училище
3. професійний ліцей	4. навчально-виробничий центр

142. Фаховий молодший бакалавр – це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на рівні:

1. фахової передвищої освіти	2. професійно-технічної освіти
3. вищої освіти	4. спеціалізованої освіти

143. Оберіть рівні вищої освіти:

1. перший (бакалаврський) рівень	2. професійно-технічний рівень
3. другий (магістерський) рівень	4. третій (освітньо-науковий/освітньо-

	творчий) рівень
5. науковий рівень	

144. Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї:

1. базової середньої освіти	2. спеціалізованої освіти
3. повної загальної середньої освіти	4. сертифікату учасника онлайн-семінару

145. Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї:

1. базової середньої освіти	2. ступеня бакалавра
3. повної загальної середньої освіти	4. сертифікату учасника онлайн-семінару

146. Із наведеного переліку оберіть ступені вищої освіти:

1. Молодший бакалавр	2. Спеціаліст
3. Бакалавр	4. Магістр
5. Молодший спеціаліст	6. Кваліфікований робітник
7. Доктор філософії	8. Кандидат наук

147. Галузь педагогіки, яка вивчає особливості організації соціального виховання, вплив на розвиток особистості різних факторів соціального середовища – це:

1. Соціальна педагогіка	2. Педагогіка вищої школи
3. Корекційна педагогіка	4. Порівняльна педагогіка

148. Оберіть з наведеного переліку психолого-педагогічні принципи соціально-педагогічної діяльності:

1. Принцип законності та прав людини	2. Принцип системності
3. Принцип сприяння самореалізації дітей та молоді у всіх сферах їх життєдіяльності	4. Принцип державного підходу до завдань, що реалізуються в СПД
5. Принцип компетентності кадрів	6. Принцип диференційованого та індивідуального підходу
7. Принцип зв'язку змісту і форм СПД з конкретними умовами життєдіяльності особистості чи соціальної групи	8. Принцип цілеспрямованості
9. Принцип контролю та перевірки виконання	10. Принцип інтеграції

149. Галузь педагогіки, яка розкриває особливості здоров'язбережувальної і корекційно-профілактичної роботи соціального працівника (педагога) із дітьми і молоддю (в першу чергу із дітьми з обмеженими можливостями, сиротами, девіантними, біженцями, бездомними, ВІЛ-інфікованими, з неблагополучних сімей та ін.) з метою засвоєння ними соціального досвіду і самореалізації в умовах соціуму, шляхом інтеграції виховних зусиль соціальних інститутів (заклади освіти, ЦСССМ, медичні, правоохоронні, правозахисні, громадські організації, ЗМІ) – це ... .

150. Діяльність, спрямована на створення сприятливих умов соціалізації, всебічного розвитку особистості, задоволення її соціокультурних потреб чи відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини – це ...

151. Зазначте для кожної групи відповідні суб'єкти соціально-педагогічної діяльності:

А. Фізичні особи Б. Державні організації В. Недержавні організації	1. Соціальні педагоги/працівники
	2. ЦСССДМ
	3. Благодійні фонди
	4. Соціальні інститути виховання
	5. Психологи
	6. Реабілітологи
	7. Заклади соціального обслуговування
	8. Громадські об'єднання
	9. Приватні соціальні служби
	10. ПРООН
	11. Органи виконавчої влади
	12. ЮНІСЕФ
	13. Притулки, реабілітаційні центри
	14. Волонтери

152. Окремі особи чи соціальні групи, які потребують допомоги чи підтримки в процесі соціального становлення та розвитку – це:

1. Волонтери	2. Суб'єкти соціально-педагогічної діяльності
3. Об'єкти соціально-педагогічної діяльності	4. Принципи соціально-педагогічної діяльності

153. Процес пошуку та залучення ресурсів соціально-педагогічної діяльності – це ...

154. Оберіть з наведеного переліку організаційні принципи соціально-педагогічної діяльності:

1. Принцип законності та прав людини	2. Принцип системності
3. Принцип сприяння самореалізації дітей та молоді у всіх сферах їх життєдіяльності	4. Принцип державного підходу до завдань, що реалізуються в СПД
5. Принцип компетентності кадрів	6. Принцип диференційованого та індивідуального підходу
7. Принцип зв'язку змісту і форм СПД з конкретними умовами життєдіяльності особистості чи соціальної групи	8. Принцип цілеспрямованості
9. Принцип контролю та перевірки виконання	10. Принцип інтеграції

155. Спосіб організації узгодженої діяльності соціальних працівників та клієнтів з метою оптимізації результатів соціально-педагогічної діяльності – це ...

156. З наведеного переліку оберіть соціологічні методи соціально-педагогічної діяльності:

1. Спостереження	2. Робота в громаді
3. Метод «рівний-рівному»	4. Метод опитування
5. Метод аналізу документів	6. Біографічний метод
7. Експертна оцінка	8. Вуличний метод
9. Аналіз соціуму	10. Психологічне консультування

157. Сім'я, що складається із двох поколінь (батьків та дітей) – це:

1. Нуклеарна	2. Складна
3. Неповна	4. Материнська

158. Первинний та основний осередок суспільства, який складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки – це ...

159. Виберіть відповідні характеристики функцій сім'ї:

1. Господарсько-економічна	А. створення сприятливого сімейного мікроклімату, організація внутрісімейного спілкування
2. Репродуктивна	Б. планування сімейного бюджету, організація споживчої діяльності, ведення домашнього господарства та організація побуту сім'ї;
3. Комунікативна	В. продовження людського роду через народження дітей;
4. Виховна	Г. організація вільного часу та відпочинку сім'ї, розвиток інтересів і потреб її членів;
5. Рекреативна	Д. передача дорослими членами сім'ї соціального досвіду дітям;
6. Психологічна	Е. підтримка членів сім'ї в різних життєвих ситуаціях, створення доброзичливого емоційного клімату в сім'ї через відчуття любові та довіри

160. З наведеного переліку оберіть стилі сімейного виховання:

1. Авторитетний	2. Ліберальний
3. Авторитарний	4. Демократичний

161. Процес забезпечення батьками (рідними чи прийомними стосовно дитини) необхідних умов для повноцінного розвитку, виховання та навчання дітей – це ...

162. Встановіть відповідність:

Соціально-педагогічні функції школи	Зміст
1. соціально-адаптивна та соціально-стабілізуюча	А). пов'язана з формуванням в особистості усвідомлення здоров'я як базової життєвої цінності
2. соціально-перетворююча	Б). забезпечує включення дитини в реальні соціальні відносини та пом'якшить соціальну напруженість та соціальні конфлікти
3. соціально-захисна	В). забезпечує підготовку молодих людей до життя в умовах швидкозмінних ситуацій

4. здоров'язбережувальна	Г). пов'язана з турботою про дітей, яким сім'я та суспільство не змогли створити необхідних умов для розвитку та життя
--------------------------	--

163. Психологічне забезпечення освітнього процесу в закладах освіти здійснюють:

1. практичні психологи	2. соціальні педагоги
3. соціальні працівники	4. шкільний логопед або медсестра

164. Забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їх поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей, сприяє створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань закладів освіти:

1. центр підтримки школярів	2. соціальний відділ
3. психологічна служба	4. кімната медичної допомоги

165. Соціально-педагогічний патронаж у системі освіти здійснюють:

1. практичні психологи	2. соціальні педагоги
3. соціальні працівники	4. шкільний логопед або медсестра

166. Встановіть відповідність:

Функції соціального педагога у закладі освіти	Зміст
1. діагностична	А). забезпечення дотримання норм охорони та захисту прав дітей і підлітків, представлення їхніх інтересів у різноманітних інстанціях (службі у справах неповнолітніх, міліції, суді тощо)
2. прогностична	Б). вивчення та оцінювання особливостей діяльності особистості, мікроколективу (класу чи референтної групи), шкільного колективу загалом, неформальних молодіжних об'єднань; спрямованості впливу мікросередовища, особливостей сім'ї та сімейного виховання, позитивних сил у мікрорайоні та джерел негативного впливу на дітей та підлітків
3. консультативна	В). прогнозування на основі спостережень та досліджень посилення негативних чи позитивних чинників соціальної ситуації, що впливає на розвиток особистості чи групи; прогнозування і програмування процесів соціального розвитку мікрорайону і конкретного мікро-соціуму, діяльності тих інститутів, які беруть участь у соціальному формуванні особистості
4. захисна	Г). надання порад, рекомендацій учням, батькам, вчителям та іншим особам, які звертаються до соціального педагога
5. організаторська	Д). передбачення і приведення до дії механізмів запобігання й подолання негативних впливів у соціально-правовому, юридичному та психологічному плані; організація соціотерапевтичної допомоги, забезпечення захисту прав учня у суспільстві, допомога підліткам і молоді у період соціального і професійного визначення

6. попереджувально-профілактична	Е). забезпечення змістовного дозвілля дітей та підлітків у школі та соціальному середовищі, залучення сім'ї та представників громадськості до соціально-педагогічного процесу в навчальному закладі
----------------------------------	---

167. Дії учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному чи сексуальному насильстві – це ... .

168. Встановіть відповідність:

Види булінгу	Зміст
1. фізичний	А). образи, погрози, непристойності соціального, расистського, релігійного характеру
2. вербальний	Б). зображення, аудіо- чи відеозаписи, розміщені в мережах Інтернет і спрямовані на приниження жертви
3. прихований	В). удари, підніжки, щипки, а також псування майна
4. кібербулінг	Г). поширення пліток, брехня або звинувачення

169. Постійно або тимчасово діючий дитячий заклад оздоровлення та дитячий заклад відпочинку, призначений відповідно для оздоровлення або відпочинку дітей, розташований у спеціально збудованому або пристосованому приміщенні (навчальний заклад, наметове містечко, табір тощо), в якого є необхідна матеріально-технічна база, кадрове забезпечення та технології для надання послуг з оздоровлення та відпочинку – це ... .

170. До дитячих закладів оздоровлення належать:

1. дитячий заклад санаторного типу	2. заклад з денним перебуванням
3. позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	4. дитячий заклад праці та відпочинку
5. дитячий центр	6. наметове містечко

171 . До дитячих закладів відпочинку належать:

1. дитячий заклад санаторного типу	2. заклад з денним перебуванням
3. позаміський заклад оздоровлення та відпочинку	4. дитячий заклад праці та відпочинку
5. дитячий центр	6. наметове містечко

172. Оберіть з наведеного переліку відповідні характеристики проблем соціалізації молоді:

А. Соціальні молодіжні проблеми Б. Особистісні проблеми молодої людини	1. Пошук сенсу життя
	2. Професійне самовизначення
	3.Визначення ролі та місця в суспільстві
	4.Становище на ринку праці
	5. Кохання, створення сім'ї.
	6. Взаємостосунки з дорослими та однолітками
	7. Забезпечення певного освітнього рівня
	8. Політичні орієнтації

173. Об'єднання громадян віком від 14 до 35 років, метою якого є здійснення діяльності, спрямованої на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів – це:

1. Дитяча громадська організація	2. Субкультура
3. Політична безпартійна організація	4. Молодіжна громадська організація

174. Системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і має на меті створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах держави – це
... .